ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

26. března 2009 *

Ve věci C-113/07 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora, podaný dne 23. února 2007,

SELEX Sistemi Integrati SpA, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená F. Sciaudonem, R. Sciaudonem a D. Fioretti, avvocati,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Komise Evropských společenství, zastoupená V. Di Buccim a F. Amatem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

* Jednací jazyk: italština.

Evropská organizace pro bezpečnost letového provozu (Eurocontrol), zastoupená F. Montagem a T. Wesselym, Rechtsanwälte,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, K. Schiemann, P. Kūris (zpravodaj), L. Bay Larsen a C. Toader, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8. května 2008,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 3. července 2008,

vydává tento

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se SELEX Sistemi Integrati SpA (dále jen „Selex“) domáhá zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 12. prosince 2006, SELEX Sistemi Integrati v. Komise (T-155/04, Sb. rozh. s. II-4797, dále jen „napadený rozsudek“), kterým tento Soud zamítl návrh na zrušení nebo změnu rozhodnutí Komise Evropských společenství ze dne 12. února 2004, kterým se zamítá stížnost navrhovatelky týkající se údajného porušení ustanovení Smlouvy o ES v oblasti hospodářské soutěže ze strany Evropské organizace pro bezpečnost letového provozu (Eurocontrol) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

I – Skutečnosti předcházející sporu

2 Selex působí od roku 1961 v odvětví systémů řízení letového provozu. Dne 28. října 1997 předložila Komisi stížnost na základě čl. 3 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, č. 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), kterou oznámila zneužití dominantního postavení a narušení hospodářské soutěže, za něž byla odpovědná Eurocontrol.

3 Uvedená stížnost uváděla, že režim práv duševního vlastnictví týkajících se smluv uzavřených organizací Eurocontrol o vývoji a získání prototypů nových systémů a zařízení určených k použití v oblasti řízení letového provozu může vytvořit faktický monopol na výrobu systémů, které jsou poté předmětem normalizace touto organizací. Uváděla, že tato situace je o to závažnější, že zásady transparentnosti, otevřenosti a zákazu diskriminace v rámci získávání prototypů nejsou organizací Eurocontrol

dodržovány. Mimoto stížnost uváděla, že se z důvodu spolupráce s vnitrostátními správními orgány vykonávané na jejich žádost ze strany organizace Eurocontrol podniky, které dodaly prototypy, nacházejí ve zvláště zvýhodněné situaci ve vztahu ke svým soutěžitelům při zadávacích řízeních zahájených vnitrostátními orgány za účelem získání zařízení.

4 Sporným rozhodnutím Komise stížnost zamítla. Poté, co došla k závěru, že se pravidla hospodářské soutěže Společenství v zásadě vztahují na mezinárodní organizace za podmínky, že dotčené činnosti mohou být kvalifikovány jako hospodářské činnosti, tvrdila nejprve, že činnosti, které jsou předmětem stížnosti, nemají takovou povahu, takže Eurocontrol nemůže být považována za podnik ve smyslu článku 82 ES a každopádně tyto činnosti nejsou v rozporu s ustanoveními tohoto článku. Poté Komise uvedla, že regulační, normalizační a schvalovací činnosti vykonávané organizací Eurocontrol nepředstavují „činnosti podniku“, že není prokázáno porušení pravidel hospodářské soutěže týkající se činností této organizace spojených se získáváním prototypů a správou práv duševního vlastnictví a, konečně, že spolupráce s vnitrostátními správními orgány nemá hospodářskou povahu.

II – Řízení před Soudem a napadený rozsudek

A – *Řízení před Soudem*

5 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 23. dubna 2004 podala Selex žalobu směřující ke zrušení nebo změně sporného rozhodnutí.

6 Podle čl. 116 odst. 6 jednacího řádu Soudu bylo organizaci Eurocontrol usnesením ze dne 25. října 2004 povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Komise spočívající v přednesení jejího vyjádření během ústní části řízení.

7 Dne 5. dubna 2005 byla Eurocontrol vyzvána na základě článku 64 téhož jednacího řádu, aby předložila spis vedlejšího účastníka. Dne 4. května 2005 bylo organizaci Eurocontrol povoleno obdržet kopii procesních písemností.

8 Na základě žádosti navrhovatelky směřující k tomu, aby žalovaná byla v rámci organizačních procesních opatření požádána o předložení zejména dopisu ze dne 3. listopadu 1998, kterým Eurocontrol vyzvala k předložení svého vyjádření k stížnosti (dále jen „dopis ze dne 3. listopadu 1998“), Komise uvedený dopis poskytla a uvedla, že nemá k dispozici jiné užitečné dokumenty. Navrhovatelka tedy podáním došlým kanceláři Soudu dne 27. dubna 2005 jednak podala návrh na provedení důkazních opatření, jejichž předmětem byl výslech svědků a předložení dokumentů Komisí, a jednak vznesla nové žalobní důvody.

B – *Napadený rozsudek*

9 Napadeným rozsudkem Soud žalobu zamítl.

10 Soud nejprve v bodech 28 a 29 napadeného rozsudku prohlásil za nepřípustný návrh společnosti Selex směřující ke změně sporného rozhodnutí. V bodech 33 až 40 uvedeného rozsudku rovněž prohlásil na základě čl. 48 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu Soudu za nepřípustné nové žalobní důvody vznesené společností Selex, přičemž v tomto ohledu odmítl její argument, podle kterého dopis ze dne 3. listopadu

1998 představuje novou skutečnost, která údajně vyšla najevo až v průběhu řízení v důsledku dopisu ředitele organizace Eurocontrol ze dne 2. července 1999 připojeného k žalobní odpovědi.

11 Soud mimoto v bodech 41 až 44 napadeného rozsudku prohlásil za nepřípustný žalobní důvod vznesený organizací Eurocontrol, kterým se Eurocontrol domáhala určení toho, že na ni nejsou použitelná pravidla Evropské unie z důvodu imunity organizace Eurocontrol podle mezinárodního práva veřejného, jelikož podle čl. 40 čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora, který je použitelný na řízení před Soudem, a čl. 116 odst. 3 jednacího řádu, vedlejší účastnice není oprávněná vznést tento žalobní důvod, který nebyl předložen Komisí.

12 Pro zamítnutí žaloby Soud poté ve věci samé nevyhověl třem žalobním důvodům předloženým společností Selex vycházejícím ze zjevně nesprávného posouzení použitelnosti předpisů Společenství v oblasti hospodářské soutěže na organizaci Eurocontrol, ze zjevně nesprávného posouzení existence porušení předpisů Společenství v oblasti hospodářské soutěže a z porušení podstatných formálních náležitostí, a to z důvodů shrnutých níže.

13 Úvodem Soud uvedl, že zrušení sporného rozhodnutí předpokládá vyhovění prvním dvěma žalobním důvodům navrhovatelky. V tomto ohledu v bodech 47 až 49 napadeného rozsudku uvedl jednak to, že „jestliže je výrok rozhodnutí Komise založen na několika bodech odůvodnění, z nichž každý by sám o sobě postačoval k odůvodnění tohoto výroku, je v zásadě namístě zrušit tento akt, pouze pokud je každý z těchto bodů stižen protiprávností“, a jednak to, že sporné rozhodnutí je založeno na dvojím konstatování toho, že Eurocontrol není podnikem, a toho, že napadené činnosti nejsou v rozporu s článkem 82 ES.

14 Při zkoumání prvního žalobního důvodu Soud v bodech 50 až 55 napadeného rozsudku připomenul judikaturu Soudního dvora týkající se pojmů „podnik“ a „hospodářská činnost“ a odmítl argumentaci Komise, která s odvoláním na rozsudek Soudu ze dne 19. ledna 1994, SAT Fluggesellschaft (C-364/92, Recueil, s. I-43), tvrdila, že Eurocontrol

v žádném případě nemůže být považována za podnik ve smyslu práva hospodářské soutěže Společenství. Uvedl totiž, že jelikož jsou ustanovení Smlouvy v této oblasti použitelná na činnosti organizace, které jsou oddělitelné od činností, jež tato organizace vykonává jako veřejný orgán, musí být různé činnosti organizace přezkoumány jednotlivě, a že tudíž uvedený rozsudek nevylučuje, aby Eurocontrol byla kvalifikována jako podnik ve smyslu článku 82 ES, pokud jde o ostatní činnosti nežli činnosti, kterých se týká uvedený rozsudek.

15 Soud tudíž v rámci přezkumu tohoto žalobního důvodu rozlišil různé činnosti dotčené v této věci, totiž činnost technické normalizace, činnosti výzkumu a vývoje a spolupráci s vnitrostátními správními orgány.

16 Co se zaprvé týče činnosti technické normalizace měl Soud v bodech 59 až 62 napadeného rozsudku za to, že zatímco přijetí norem radou organizace Eurocontrol spadá do legislativní oblasti, a tedy do veřejnoprávních úkolů této organizace, příprava nebo vypracování technických norem může být oddělitelná od úkolu řízení vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti, nemůže však být kvalifikována jako hospodářská činnost, jelikož navrhovatelka neprokázala, že tato činnost spočívá v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu.

17 V tomto kontextu byla v bodech 63 až 68 napadeného rozsudku odmítnuta argumentace navrhovatelky, podle které se jednak hospodářská povaha činnosti normalizace odvozuje z hospodářské povahy získávání prototypů, a jednak řešení formulované v rozsudku Soudu ze dne 4. března 2003, FENIN v. Komise (T-319/99, Recueil, s. II-357), není obdobně použitelné na danou věc. Na základě citace uvedeného rozsudku Soud v zásadě uvedl, že hospodářská či nehospodářská povaha kupní činnosti závisí na následném použití zakoupeného výrobku, takže v dané věci nehospodářská povaha činnosti technické normalizace znamená nehospodářskou povahu získávání prototypů uskutečněného v rámci této činnosti.

18 Co se zadruhé týče činnosti výzkumu a vývoje Soud v bodě 74 napadeného rozsudku nejdříve uvedl, že tvrzení navrhovatelky, podle kterého hospodářská povaha této činnosti nebyla zpochybněna Komisí, není podloženo sporným rozhodnutím. Dále měl Soud v bodech 75 až 77 napadeného rozsudku zejména za to, že získávání prototypů v tomto rámci a správa souvisejících práv duševního vlastnictví nemohou této činnosti propůjčit hospodářskou povahu, jelikož uvedené získávání v sobě nezahrnuje nabízení zboží nebo služeb na daném trhu. Soud v tomto ohledu uvedl, že uvedená činnost spočívá v udělování veřejných dotací podnikům dotyčného odvětví a v nabývání vlastnictví k prototypům a vlastnickým právům vyplývajícím z výzkumu financovaného za účelem bezplatného zpřístupnění výsledků těchto výzkumů zúčastněnému odvětví, a došel proto k závěru, že se jedná o „vedlejší činnost ve vztahu k podpoře technického vývoje, která spadá do rámce cíle poslání organizace Eurocontrol uskutečňovaného v obecném zájmu a není uskutečňována ve vlastním zájmu organizace, který by byl oddělitelný od uvedeného cíle“.

19 Co se zatřetí týče činnosti spolupráce s vnitrostátními správními orgány, Soud měl naproti tomu v bodě 86 napadeného rozsudku za to, že je oddělitelná od úkolu organizace Eurocontrol spočívajícího v řízení vzdušného prostoru a rozvoji letové bezpečnosti, jelikož představuje velmi nepřímou vazbu s bezpečností letového provozu, přičemž v tomto ohledu uvedl, že spolupráce ze strany organizace Eurocontrol zahrnuje pouze technické specifikace v rámci provádění nabídkových řízení, a je nabízena pouze na žádost vnitrostátních správních orgánů, a že v žádném případě nejde o činnost, která je zásadní nebo nezbytná k zajištění bezpečnosti letového provozu.

20 Krom toho měl Soud v bodě 87 napadeného rozsudku, pokud jde o tuto činnost spolupráce s vnitrostátními správními orgány, za to, že se jedná o nabízení služeb na trhu poradenství, na kterém by stejně tak mohly působit soukromé specializované podniky. V tomto kontextu Soud v bodech 88 až 91 uvedeného rozsudku uvedl, že skutečnost, že určitou činnost může vykonávat soukromý podnik, je doplňujícím ukazatelem, který umožňuje kvalifikovat dotčenou činnost jako činnost podniku, že okolnost, že činnosti jsou běžně svěřovány veřejným úřadům, nemůže nezbytně ovlivnit hospodářskou povahu těchto činností, že skutečnost, že uvedená činnost spolupráce není vykonávaná za odměnu, může být určitým ukazatelem činnosti nehospodářské povahy, avšak není sama o sobě rozhodující, stejně jako i skutečnost, že

tato činnost sleduje cíl obecného zájmu. Soud tedy měl za to, že tato činnost představuje hospodářskou činnost, a že je tedy Eurocontrol v rámci výkonu této činnosti podnikem ve smyslu článku 82 ES.

21 Na základě přezkumu druhého žalobního důvodu vzneseného navrhovatelkou s ohledem na tuto činnost však Soud tento žalobní důvod zamítl, když nejprve v bodě 104 napadeného rozsudku uvedl, že pouze vnitrostátní správní orgány mají pravomoc zadávat zakázky, a jsou tedy odpovědné za dodržování příslušných předpisů týkajících se řízení o zadávání zakázek, jelikož účast organizace Eurocontrol není ani povinná, ani systematická. Soud poté v bodech 105 až 108 uvedeného rozsudku uvedl, že navrhovatelka nepředložila žádný poznatek týkající se definice relevantního trhu a dominantního postavení ani neprokázala existenci jednání odpovídajícího kritériím zneužití takového postavení. Konečně v bodech 111 a 112 uvedeného rozsudku odmítl Soud tvrzení navrhovatelky, podle kterých dopis ze dne 3. listopadu 1998 prokazuje, že sama Komise byla přesvědčena, že Eurocontrol zneužila dominantní postavení.

22 Konečně, poté co v bodech 117 až 120 a 124 až 127 napadeného rozsudku zamítl výtky vycházející z nedostatku odůvodnění a porušení práv obhajoby vyjádřené navrhovatelkou v rámci třetího žalobního důvodu, Soud v bodech 132 a 133 uvedeného rozsudku rovněž zamítl návrhy žalobkyně na provedení důkazních opatření.

III – Návrhová žádání účastnic řízení

23 Selex navrhuje, aby Soudní dvůr:

– prohlásil za nepřípustnou námitku imunity vznesenou organizací Eurocontrol;

– zamítl návrhy Komise na nahrazení odůvodnění;

– zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Soudu a

– uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení, jakož i nákladů řízení v prvním stupni.

24 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek v plném rozsahu, případně s částečným nahrazením odůvodnění použitého Soudem, a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

25 Eurocontrol navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek a

– uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení, včetně nákladů řízení souvisejících s její účastí jako vedlejší účastnice.

IV – Ke kasačnímu opravnému prostředku

26 Na podporu svého kasačního opravného prostředku předkládá Selex čtyři důvody týkající se řízení před Soudem, jakož i dvanáct důvodů týkajících se věci samé. Důvody týkající se věci samé vycházejí z nesprávných právních posouzení, kterých se Soud údajně dopustil, pokud jde jednak o použitelnost článku 82 ES na činnosti organizace Eurocontrol dotčené v projednávané věci, totiž spolupráce s vnitrostátními správními orgány, činnosti technické normalizace, jakož i činnosti výzkumu a vývoje, a jednak porušení tohoto článku ze strany této organizace.

27 Komise navrhuje zamítnutí kasačního opravného prostředku, avšak žádá o nahrazení odůvodnění, na jehož základě napadený rozsudek zamítl žalobní důvody navrhovatelky týkající se spolupráce s vnitrostátními správními orgány, jakož i činnosti technické normalizace.

28 Eurocontrol rovněž navrhuje zamítnutí kasačního opravného prostředku a krom toho napadenému rozsudku vytýká, že za nepřípustný prohlásil žalobní důvod vycházející z imunity, kterou má podle mezinárodního práva veřejného. Eurocontrol mimoto tvrdí, že tato imunita, která údajně vylučuje použití práva hospodářské soutěže Společenství na dotčené činnosti, přestavuje výjimku, která musí být soudem Společenství zkoumána i bez návrhu a která by Soudním dvorem měla být shledána za důvod k zamítnutí kasačního opravného prostředku.

A – *K důvodům týkajícím se řízení před Soudem*

29 Čtyři důvody týkající se řízení před Soudem vznesené společností Selex vycházejí z porušení čl. 116 odst. 6 jednacího řádu Soudu, porušení čl. 48 odst. 2 tohoto řádu (druhý a třetí důvod), jakož i čl. 66 odst. 1 téhož řádu.

1. K prvnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 116 odst. 6 jednacího řádu Soudu

30 Tímto důvodem Selex uvádí, že Soud tím, že organizaci Eurocontrol dovolil předložit spis vedlejšího účastníka a obdržet kopii procesních písemností, ačkoli konstatoval, že její návrh na vstup do řízení jako vedlejší účastnice byl doručen po uplynutí šestitýdenní lhůty stanovené v čl. 115 odst. 1 jednacího řádu Soudu, porušil čl. 116 odst. 6 téhož řádu. Selex tvrdí, že Soud nemohl použít ustanovení čl. 64 svého jednacího řádu za účelem „obejití prekluzí spojených s uplynutím procesních lhůt".

31 Komise a Eurocontrol v odpověď uvádějí, že Soud disponuje širokým rozhodovacím prostorem při výkonu pravomoci svěřené článkem 64 svého jednacího řádu, jehož ustanovení jsou nezávislá na ustanoveních článku, jehož porušení je tvrzeno, a že navrhovatelka neprokázala, že tato pravomoc byla v projednávané věci vykonávána za účelem rozdílným od účelu uvedeného v odstavci 2 tohoto článku 64 ani, s ohledem na článek 58 statutu Soudního dvora, že údajné procesní pochybení konkrétně poškodilo její zájmy. Komise a Eurocontrol tvrdí, že zvláště nebylo prokázáno, že toto pochybení, jakož i jiná údajná pochybení, mohlo mít vliv na výsledek řízení.

32 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 115 odst. 1 jednacího řádu Soudu, musí být návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení podán buďto ve lhůtě šesti týdnů ode dne zveřejnění oznámení v *Úředním věstníku Evropské unie*, nebo s výhradou čl. 116 odst. 6 tohoto řádu před rozhodnutím o zahájení ústní části řízení.

33 Článek 116 odst. 2 jednacího řádu Soudu stanoví, že je-li vyhověno návrhu na vstup vedlejšího účastníka do řízení, který byl podán ve lhůtě šesti týdnů stanovené v čl. 115 odst. 1 tohoto jednacího řádu, obdrží vedlejší účastník veškeré procesní písemnosti, které byly doručeny účastníkům řízení.

34 Článek 116 odst. 4 jednacího řádu Soudu uvádí, že v případech uvedených v odstavci 2 tohoto článku předseda určí lhůtu, v níž vedlejší účastník může předložit spis vedlejšího účastníka obsahující jeho návrhové žádání, které směřuje k úplné nebo částečné podpoře či úplnému nebo částečnému zamítnutí návrhového žádání jednoho z účastníků řízení, jeho důvody a argumenty, jakož i označení případných důkazů.

35 Podle odstavce 6 téhož článku, je-li návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení předložen po uplynutí lhůty šesti týdnů stanovené v čl. 115 odst. 1 téhož řádu, může se vedlejší účastník vyjádřit na základě zprávy k jednání, která mu byla předána, během ústní části řízení.

36 Z těchto ustanovení vyplývá, že se procesní práva vedlejšího účastníka řízení liší podle toho, zda tento podal návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení ve lhůtě šesti týdnů stanovené v čl. 115 odst. 1 jednacího řádu Soudu nebo po této lhůtě, avšak před rozhodnutím o zahájení ústní části řízení. Pokud totiž vedlejší účastník řízení svůj návrh předložil v této lhůtě, je oprávněn zúčastnit se jak písemné části řízení, tak i ústní části řízení, obdržet procesní písemnosti a předložit spis vedlejšího účastníka. Naproti tomu, pokud vedlejší účastník řízení svůj návrh podal po uplynutí této lhůty, je pouze oprávněn zúčastnit se ústní části řízení, obdržet zprávu z jednání a předložit na jednání vyjádření na základě této zprávy.

37 V projednávané věci z konstatování napadeného rozsudku a ze spisu vyplývá, že ačkoli organizaci Eurocontrol bylo podle čl. 116 odst. 6 jednacího řádu Soudu usnesením ze dne 25. října 2004 povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Komise, a bylo jí takto pouze povoleno přednést její vyjádření během ústní části řízení na základě zprávy z jednání, byla poté rozhodnutím ze dne 5. dubna 2005 vyzvána, na základě článků 49 a 64 tohoto jednacího řádu, aby předložila spis vedlejšího účastníka. Rozhodnutím ze dne 4. května 2005 bylo mimoto organizaci Eurocontrol povoleno obdržet žalobu, žalobní odpověď, repliku, jakož i dupliku. Zdá se proto, že bez ohledu na skutečnost, že Eurocontrol vstoupila do řízení před Soudem jako vedlejší účastník po

uplynutí šestitýdenní lhůty stanovené v čl. 115 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, bylo jí nakonec povoleno vedlejší účastenství jak v písemné části řízení, tak i v ústní části řízení.

38 I když podle článku 64 jednacího řádu Soudu, může Soud zejména v rámci organizačních procesních opatření vyzvat účastníky řízení, včetně vedlejšího účastníka řízení, aby předložili svá písemná stanoviska k určitým aspektům sporu, přesto toto ustanovení nijak neupravuje možnost vyzvat vedlejšího účastníka řízení, který do řízení vstoupil po výše uvedené lhůtě, předložit spis vedlejšího účastníka řízení a poskytnout mu přístup k procesním písemnostem, neboť taková opatření ostatně neodpovídají předmětu organizačních procesních opatření, tak jak je uveden v odstavci 2 tohoto článku.

39 Z toho vyplývá, že Soud tím, že organizaci Eurocontrol vyzval k předložení spisu vedlejšího účastníka, a tím, že jí povolil obdržet procesní písemnosti, nedodržel ustanovení čl. 116 odst. 6 svého jednacího řádu, a napadený rozsudek je tím stižen pochybením.

40 Nicméně podle článku 58 statutu Soudního dvora může mít kasační opravný prostředek úspěch pouze tehdy, pokud nedostatek řízení, jehož se dopustil Soud, poškodilo zájmy navrhovatele. Avšak v projednávané věci Selex neprokázala, že pochybení, které uvedla, poškodilo její zájmy. Ostatně se nijak nezdá, že toto pochybení mohlo mít na výsledek řízení jakýkoli vliv.

41 V důsledku toho tento důvod nemůže obstát.

2. K druhému a třetímu důvodu, vycházejícím z porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu

42 Svým druhým důvodem Selex tvrdí, že Soud porušil čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu tím, že závažně a zjevně zkreslil skutečnosti, na jejichž základě rozhodl, že nové žalobní důvody navrhovatelky, založené na znění dopisu ze dne 3. listopadu 1998 předloženém Komisí v průběhu řízení, jsou nepřípustné. Soud totiž údajně v bodech 12, 35 a 38 napadeného rozsudku zkreslil obsah dopisu ze dne 12. listopadu 1998 zaslaného Komisí navrhovatelce, který údajně nijak neodkazuje na dopis ze dne 3. listopadu 1998, pro to, aby uváděl, že navrhovatelka nemůže důvodně tvrdit, že se mohla dozvědět o tom, že dopis ze dne 3. listopadu 1998 nebyl pouhou průvodkou k její stížnosti, ale že obsahoval rovněž analýzu stížnosti podepsanou dvěma generálními řediteli Komise, až po přečtení dopisu ředitele organizace Eurocontrol ze dne 2. července 1999 připojeného k žalobní odpovědi.

43 Svým třetím důvodem vytýká Selex Soudu, že tyto nové žalobní důvody odmítl, aniž by zohlednil jednání Komise během správního a soudního řízení, zatímco předložení nových žalobních důvodů bylo důsledkem odmítnutí Komise loajálně předložit všechny příslušné podklady, zvláště dopis ze dne 3. listopadu 1998. Soud tak údajně provedl omezující výklad a uplatnění čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu.

44 Podle znění výše uvedeného dopisu ze dne 12. listopadu 1998 se však zdá, že tímto dopisem Komise navrhovatelce oznámila, že na základě stížnosti a dopisu navrhovatelky ze dne 29. září 1998 provedly služby Komise přezkum právních a hospodářských aspektů vznesených ve stížnosti a že aniž je dotčeno použití pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže, byly navázány kontakty s organizací Eurocontrol pro to, aby byla vyzvána k předložení svého vyjádření, pokud jde o skutečnosti a závěry obsažené v uvedené stížnosti. Tento dopis uvedl, že dopisem podepsaným dvěma generálními řediteli, generálním ředitelem generálního ředitelství „Hospodářská soutěž“ a generálním ředitelem generálního ředitelství „Doprava“, upozornila Komise organizaci Eurocontrol na určité aspekty její politiky normalizace a že Eurocontrol byla

zejména vyzvána k tomu, aby společně se službami Komise definovala neutrální a soudržný přístup ve svých vztazích k podnikům.

45 I když dopis ze dne 12. listopadu 1998 neuvádí datum dopisu zaslaného organizaci Eurocontrol a kontakty s ní navázané, takže navrhovatelka nemohla při jeho čtení vědět, že se jednalo o dopis ze dne 3. listopadu 1998, a i když se uvedený dopis ze dne 12. listopadu 1998 týká pouze činnosti technické normalizace organizace Eurocontrol, z tohoto posledně uvedeného dopisu nicméně jasně vyplývá, že Komise po přezkoumání stížnosti organizace Eurocontrol vyzvala k předložení jejího vyjádření ke všem v ní obsaženým skutečnostem a dopisem jí sdělila některé části analýzy.

46 Proto skutečnost, že Soud měl poté, co zejména zdůraznil různé skutečnosti uvedené v bodech 35 až 37 napadeného rozsudku, za to, že navrhovatelka nemůže důvodně tvrdit, že se mohla dozvědět o tom, že dopis zaslaný Komisí organizaci Eurocontrol nebyl pouhou průvodkou k její stížnosti, ale že obsahoval rovněž analýzu stížnosti podepsanou dvěma generálními řediteli Komise, až po přečtení dopisu ředitele organizace Eurocontrol ze dne 2. července 1999, není zkreslením obsahu dopisu ze dne 12. listopadu 1998 ani žádného jiného skutkového poznatku.

47 Při neexistenci právních nebo skutkových poznatků, které vyšly najevo v průběhu řízení, Soud tedy právem odmítl jako nepřípustné podle čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu žalobní důvody vznesené navrhovatelkou po podáním došlém kanceláři Soudu dne 27. dubna 2005, tedy po ukončení písemné části řízení.

48 Mimoto při neexistenci takových poznatků nelze tvrdit, že předložení nových žalobních důvodů v průběhu řízení bylo důsledkem odmítnutí či opomenutí Komise loajálně předložit dříve dopisy ze dne 2. července 1999 a 3. listopadu 1998 nebo jakýkoli jiný dokument. Soudu rovněž nelze vytýkat, že přísně uplatnil čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu, jelikož procesní pravidla mají kogentní povahu.

49 Je tudíž třeba druhý a třetí důvod společně zamítnout.

3. K čtvrtému důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 66 odst. 1 jednacího řádu Soudu

50 Selex v rámci čtvrtého důvodu tvrdí, že Soud tím, že o důkazních opatřeních požadovaných společností Selex v žalobě a podáním došlým kanceláři Soudu dne 27. dubna 2005 nerozhodl usnesením, nýbrž pouze napadeným rozsudkem, porušil čl. 66 odst. 1 jednacího řádu Soudu.

51 V tomto ohledu stačí připomenout, že toto ustanovení vyžaduje vydání usnesení pro určení důkazních opatření, které Soud považuje za užitečné, ale nikoli pro zamítnutí návrhů směřujících k nařízení takových opatření, o kterých Soud tedy může v takovém případě rozhodnout v rozsudku, kterým je spor ukončen (viz v tomto smyslu usnesení ze dne 12. ledna 2006, Entorn v. Komise, C-162/05 P, body 54 a 55).

52 Z toho vyplývá, že čtvrtý a poslední důvod týkající se řízení před Soudem musí být rovněž zamítnut.

B – *K námitce imunity organizace Eurocontrol*

1. K přípustnosti námitky imunity

53 Eurocontrol tvrdí, že na rozdíl od posouzení učiněného Soudem, nepředstavuje námitka imunity, kterou vznesla, nový žalobní důvod, který mění rámec sporu, a že je tedy v souladu s čl. 40 čtvrtým pododstavcem statutu Soudního dvora a čl. 116 odst. 3 jednacího řádu Soudu. Eurocontrol nejprve uvádí, že tuto námitku již vznesla ve svém vyjádření ke stížnosti ze dne 2. července 1999 a že Komise samotná na zásadu imunity odkázala ve sporném rozhodnutí. Dále Eurocontrol v podstatě uvádí, že námitka imunity a její vlastnosti jako podniku mají týž předmět a zakládají se na týchž skutkových a právních poznatcích, jelikož její imunita je pouze právním argumentem, který doplňuje argumenty předložené Komisí pro tvrzení, že se článek 82 ES nepoužije na dotčené činnosti, a pro závěr, že je žalobu třeba zamítnout.

54 Jak však Soud připomenul v napadeném rozsudku vedlejší účastník musí na základě čl. 116 odst. 3 jednacího řádu Soudu přijmout stav řízení, jaký je v době jeho vstupu do řízení, a jeho návrhová žádání obsažená v návrhu na vstup do řízení se musejí omezit, na základě čl. 40 čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora, na podporu návrhových žádání jedné ze stran sporu. Jak vyplývá z ustálené judikatury, nebrání tato ustanovení tomu, aby vedlejší účastník předložil nové argumenty nebo argumenty odlišné od argumentů účastníka řízení, pokud směřují k podpoře návrhových žádání tohoto účastníka řízení (viz rozsudky ze dne 23. února 1961, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad, 30/59, Recueil, s. 1, bod 37, a ze dne 8. července 1999, Chemie Linz v. Komise, C-245/92 P, Recueil, s. I-4643, bod 32).

55 V tomto ohledu je třeba jednak připomenout, že návrhová žádání Komise před Soudem směřovala k zamítnutí žaloby Selex. Zároveň se sporné rozhodnutí v bodech 21 až 24 vyslovilo ve prospěch použitelnosti práva Společenství na organizaci Eurocontrol a zamítlo stížnost především z důvodu, že činnosti, kterých se stížnost týkala, nemají hospodářskou povahu, takže Eurocontrol nemůže být považována za podnik ve smyslu

článku 82 ES. Žalobní důvody předložené Komisí pro návrh, aby Soud zamítl žalobu podanou společností Selex proti tomuto rozhodnutí, spočívaly na týchž úvahách.

56 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že námitka imunity vznesená organizací Eurocontrol nemůže být považována za námitku směřující k podpoře návrhových žádání Komise, protože ve skutečnosti má taková námitka za cíl dosažení rozhodnutí, že činnosti organizace Eurocontrol nepodléhají právu Společenství a že tato mezinárodní organizace zvláště požívá imunity s ohledem na šetření vedená Komisí v oblasti hospodářské soutěže. Jak však uvedla generální advokátka v bodě 30 svého stanoviska, kdyby uvedené námitce bylo vyhověno, vyplývalo by z toho, že sporné rozhodnutí je protiprávní, což by mohlo vést k jeho zrušení, nikoli však k zamítnutí žaloby, které navrhovala Komise před Soudem.

57 Předcházející důvody dostačují k odůvodnění řešení přijatého Soudem v bodě 44 napadeného rozsudku a spočívajícího v prohlášení žalobního důvodu vzneseného organizací Eurocontrol za nepřístupný s ohledem na čl. 40 čtvrtý pododstavec statutu Soudního dvora a čl. 116 odst. 3 jednacího řádu Soudu.

2. K návrhovým žádáním organizace Eurocontrol, podle kterých její imunita představuje námitku, která musí být soudem Společenství zkoumána i bez návrhu a která by Soudním dvorem měla být shledána za důvod k zamítnutí kasačního opravného prostředku

58 Eurocontrol se domnívá, že stížnost navrhovatelky musela být v každém případě zamítnuta, jelikož podle mezinárodního práva veřejného její činnosti nepodléhají právu Společenství a zvláště požívají imunity s ohledem na šetření vedená jakoukoli smluvní stranou v oblasti hospodářské soutěže. Eurocontrol zdůrazňuje, že Evropské společenství a Eurocontrol jsou obě mezinárodními organizacemi, jejichž členy jsou

částečně odlišné státy, pracující v rámci dvou autonomních a odlišných právních řádů, takže podle obecné zásady *par in parem non habet imperium* nemůže Společenství podřizovat organizaci Eurocontrol svým vlastním pravidlům.

59 Společenství, které schválilo protokol o přistoupení k organizaci Eurocontrol rozhodnutím Rady 2004/636/ES ze dne 29. dubna 2004, kterým Evropské společenství uzavírá protokol o přistoupení Evropského společenství k Evropské organizaci pro bezpečnost letového provozu (Úř. věst. L 304, s. 209; Zvl. vyd. 07/08, s. 330) a které se s dalšími smluvními stranami dohodlo prozatímně používat články 1 až 7 tohoto protokolu o přistoupení, se údajně musí podle obecné zásady dobré víry uznané článkem 18 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969 zdržet všech jednání, která by mařila cíl a účel mezinárodní úmluvy o spolupráci při zajišťování bezpečnosti letového provozu „Eurocontrol" ze dne 13. prosince 1960, pozměněnou a konsolidovanou protokolem ze dne 27. června 1997 (dále jen „úmluvy o bezpečnosti letového provozu"). Společenství mimoto údajně své pravomoci může vykonávat pouze v hranicích stanovených mezinárodním právem veřejným.

60 Tentýž závěr údajně vyplývá z obyčejového pravidla mezinárodního práva veřejného stanovícího imunitu mezivládních organizací, která ji zcela chrání a která chrání přinejmenším činnosti dotčené v projednávané věci, jelikož tyto činnosti představují základní prvky institucionálních cílů organizace Eurocontrol, a nikoli jednání obchodní povahy. Eurocontrol zdůrazňuje, že kdyby Společenství mělo právo zahájit šetření v oblasti hospodářské soutěže ohledně výkonu veřejných funkcí organizace Eurocontrol, mohlo by ve skutečnosti jednostranně určit způsob, jakým Eurocontrol vykonává své institucionální činnosti, obejít zásady stanovené úmluvou o bezpečnosti letového provozu v oblasti rozhodování a porušit práva dalších smluvních stran.

61 Eurocontrol má za to, že takto podaná otázka její imunity spadá do téže kategorie jako kategorie základních otázek veřejného pořádku, které musejí být soudem Společenství vzneseny i bez návrhu. Na jednání Eurocontrol tuto otázku výslovně vznesla z hlediska nedostatku pravomoci Komise rozhodnout ve věci samé o opatřeních požadovaných navrhovatelkou.

62 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ve výše uvedeném rozsudku SAT Fluggesellschaft prohlásil Soudní dvůr, že je příslušný rozhodnout o výkladu ustanovení Smlouvy, podle článku 234 ES, ve věci sporu před vnitrostátním soudem mezi soukromou společností a organizací Eurocontrol, který se týkal zejména uplatnění pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že otázka, zda pravidla práva Společenství mohou být uplatněna vůči organizaci Eurocontrol, se týká věci samé a není relevantní, pokud jde o pravomoc Soudního dvora.

63 Jelikož je Komise podle článku 211 ES pověřena dbát na provádění ustanovení Smlouvy, spadá do rámce těchto pravomocí rovněž to, že přezkoumala stížnost společnosti Selex a tuto zamítla, jelikož se domnívala, že článek 82 ES není použitelný na organizaci Eurocontrol.

64 Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že není třeba i bez návrhu zkoumat návrhová žádání organizace Eurocontrol týkající se její imunity.

C – *K důvodům týkajícím se věci samé*

65 Ve věci samé Selex vznáší řadu důvodů vycházejících z nesprávných právních posouzení, kterých se Soud údajně dopustil, týkajících se použitelnosti článku 82 ES na dotčené činnosti organizace Eurocontrol, totiž spolupráce s vnitrostátními správními orgány, činnosti technické normalizace, jakož i činnosti výzkumu a vývoje, nebo porušení tohoto článku. Komise navrhuje zamítnutí kasačního opravného prostředku, avšak žádá o nahrazení odůvodnění použitého v napadeném rozsudku, pokud se jedná o první dvě činnosti.

1. K důvodům týkajícím se použitelnosti článku 82 ES na spolupráci s vnitrostátními správními orgány a porušení tohoto článku

66 Selex na podporu svého kasačního opravného prostředku předkládá, co se týče spolupráce s vnitrostátními správními orgány vykonávané organizací Eurocontrol, pět důvodů vycházejících, v případě prvního důvodu, ze zkreslení obsahu sporného rozhodnutí, v případě druhého a třetího důvodu, z kontradiktornosti odůvodnění, v případě čtvrtého důvodu, z porušení ustálené judikatury Společenství týkající se omezení soudního přezkumu, a v případě pátého důvodu, ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o porušení článku 82 ES. Jelikož se domnívá, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že tuto činnost kvalifikoval jako hospodářskou činnost, žádá Komise o nahrazení odůvodnění napadeného rozsudku, které přezkum důvodů kasačního opravného prostředku činí zbytečným, a podpůrně navrhuje zamítnutí uvedených důvodů.

67 Je třeba konstatovat, že případná existence takového nesprávného právního posouzení by činila bezpředmětným samotný předpoklad, na kterém jsou založeny úvahy napadeného rozsudku, uvedené v rámci výše uvedených pěti důvodů kasačního opravného prostředku. V takovém případě by uvedené úvahy postrádaly jakékoli opodstatnění, a uvedených pět důvodů by tak bylo bezpředmětných.

68 Za těchto podmínek Soudní dvůr nemůže o pěti uvedených důvodech rozhodnout, aniž by zohlednil případnou chybnou povahu odůvodnění, podle kterého měl Soud za to, že spolupráce s vnitrostátními správními orgány vykonávaná organizací Eurocontrol musí být kvalifikována jako hospodářská činnost.

69 V tomto ohledu je třeba připomenout, jak uvedl Soud v bodě 87 napadeného rozsudku, že hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu (rozsudky ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie, 118/85, Recueil, s. 2599, bod 7; ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451, bod 75, jakož i ze dne 1. července 2008, MOTOE, C-49/07, Sb. rozh. s. I-4863, bod 22).

70 Rovněž je třeba připomenout, že podle judikatury Soudního dvora činnosti, které se pojí s výkonem výsad veřejné moci, nevykazují hospodářský charakter, který by odůvodňoval použití pravidel Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 11. července 1985, Komise v. Německo, 107/84, Recueil, s. 2655, body 14 a 15, výše uvedený SAT Fluggesellschaft, bod 30, jakož i výše uvedený MOTOE, bod 24).

71 Ve výše uvedeném rozsudku SAT Fluggesellschaft měl Soudní dvůr, aniž by konkrétně rozhodoval o spolupráci s vnitrostátními správními orgány vykonávané organizací Eurocontrol, v bodě 30 za to, že činnosti organizace Eurocontrol, posuzovány jako celek podle jejich povahy, účelu a pravidel, kterým podléhají, souvisejí s výkonem výsad týkajících se kontroly a správy vzdušného prostoru, které jsou typickými výsadami veřejné moci a nemají hospodářskou povahu. V důsledku toho Soudní dvůr rozhodl, že články 86 a 90 Smlouvy (nyní 82 ES a 86 ES) musejí být vykládány v tom smyslu, že mezinárodní organizace, jako je Eurocontrol, není podnikem ve smyslu těchto článků.

72 Na rozdíl od toho, co tvrdí Selex, platí tento závěr rovněž pro spolupráci, kterou Eurocontrol vykonává ve prospěch vnitrostátních správních orgánů, pokud o to požádají, v souvislosti s jimi prováděnými nabídkovými řízeními k získání zejména zařízení a systémů v oblasti řízení letového provozu.

73 Z článku 1 úmluvy o bezpečnosti letového provozu totiž vyplývá, že Eurocontrol má za cíl pro dosažení harmonizace a integrace v zájmu vytvoření jednotného evropského systému uspořádání letového provozu, posílit spolupráci mezi smluvními stranami a rozvinout společné činnosti na poli leteckého provozu, které by zajišťovaly maximální volnost pro všechny uživatele vzdušného prostoru s ohledem na potřeby obrany a v souladu s požadovanou úrovní bezpečnosti.

74 Za tímto účelem má Eurocontrol podle uvedeného čl. 1 písm. e), f) a h) mimo jiné za úkol přijmout a aplikovat společné standardy a specifikace, harmonizovat předpisy pro letové provozní služby a podporovat společné obstarávání systémů a zařízení pro letový provoz.

75 Článek 2 odst. 2 písm. a) úmluvy o bezpečnosti letového provozu stanoví, že Eurocontrol na žádost jedné nebo více smluvních stran a na základě zvláštní dohody nebo zvláštních dohod mezi organizací Eurocontrol a těmito smluvními stranami může napomáhat těmto smluvním stranám v plánování, specifikaci a zřizování systémů a služeb letového provozu.

76 Z úmluvy o bezpečnosti letového provozu lze dovodit, že tato spolupráce je jedním z nástrojů spolupráce svěřených touto úmluvou organizaci Eurocontrol a přímo se podílí na uskutečnění cíle technické harmonizace a integrace v oblasti letového provozu, který je sledován za účelem přispění k udržení a zlepšení bezpečnosti letového provozu. Jelikož má zejména formu otevřené spolupráce s vnitrostátními správními orgány při provádění nabídkových řízení k získání zejména zařízení a systémů řízení letového provozu, má uvedená činnost za cíl zahrnout do zadávací dokumentace týkající se těchto řízení společné technické standardy a specifikace vypracované a přijaté organizací Eurocontrol za účelem uskutečnění harmonizovaného evropského systému uspořádání letového provozu. Je tedy úzce spojena s úkolem technické normalizace svěřeným smluvními stranami organizace Eurocontrol v rámci spolupráce mezi státy mající za cíl zachování a rozvoj bezpečnosti letového provozu, takže se pojí s výkonem výsad veřejné moci.

77 Soud se tedy dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že spolupráce s vnitrostátními orgány je oddělitelná od úkolu řízení vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti organizace Eurocontrol a že vztah mezi uvedenou spoluprací a bezpečností letového provozu je nepřímý z důvodu toho, že spolupráce nabízená

organizací Eurocontrol zahrnuje pouze technické specifikace v rámci provádění nabídkových řízení, a má tedy dopad na bezpečnost letového provozu pouze prostřednictvím těchto řízení.

78 Jiné v tomto ohledu uvedené odůvodnění napadeného rozsudku, podle kterého nabízí Eurocontrol svou spolupráci vnitrostátním správním orgánům pouze na jejich žádost, a že tedy nejde o činnost, která je zásadní nebo nezbytná k zajištění bezpečnosti letového provozu, nemůže prokázat, že se dotčená činnost nepojí s výkonem výsad veřejné moci.

79 Skutečnost, že spolupráce organizace Eurocontrol je pouze nabízena jako možnost a že pouze některé členské státy této možnosti využily, totiž neumožňuje takovou spojitost vyloučit ani nemění povahu této činnosti. Mimoto spojitost s výkonem výsad veřejné moci nevyžaduje, aby dotyčná činnost byla zásadní nebo nezbytná k zajištění bezpečnosti letového provozu, jelikož podstatné je, že se pojí se zachováním a rozvojem bezpečnosti letového provozu, které představují výsady veřejné moci.

80 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení tím, že spolupráci organizace Eurocontrol s vnitrostátními správními orgány kvalifikoval jako hospodářskou činnost, a že tudíž z právně nesprávných důvodů měl za to, že Eurocontrol byla při výkonu uvedené činnosti podnikem ve smyslu článku 82 ES. V důsledku toho Soud v tomto rozsahu neprávem vyhověl prvnímu žalobnímu důvodu vnesenému vůči němu navrhovatelkou, a vycházejícímu ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o uplatnitelnost článku 82 ES na organizaci Eurocontrol.

81 Je třeba připomenout, že i když odůvodnění rozsudku Soudu vykazuje porušení práva Společenství, ale jeho výrok se jeví jako opodstatněný z jiných právních důvodů, musí být kasační opravný prostředek zamítnut (viz rozsudky ze dne 9. června 1992, Lestelle v. Komise, C-30/91 P, Recueil, s. I-3755, bod 28; ze dne 13. července 2000, Salzgitter v. Komise, C-210/98 P, Recueil, s. I-5843, bod 58, jakož i ze dne 10. prosince 2002, Komise v. Camar a Tico, C-312/00 P, Recueil, s. I-11355, bod 57).

82 V projednávané věci z odůvodnění uvedeného v bodech 72 až 79 tohoto rozsudku vyplývá, že se spolupráce organizace Eurocontrol s vnitrostátními orgány pojí s výkonem výsad veřejné moci a že každopádně sama o sobě nemá hospodářskou povahu, takže tato organizace při výkonu této činnosti není podnikem ve smyslu článku 82 ES. Sporné rozhodnutí tudíž v tomto ohledu není stiženo žádným nesprávným právním posouzením.

83 Z toho vyplývá, že výrok napadeného rozsudku, který zamítá žalobu, je nadále právně opodstatněný, a tudíž že nesprávné právní posouzení, ke kterému došlo v odůvodnění napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho neplatnost.

84 Co se týče pěti důvodů vznesených společností Selex, je třeba konstatovat, že se týkají odůvodnění napadeného rozsudku, kterým Soud poté, co měl za to, že spolupráce s vnitrostátními orgány představuje hospodářskou činnost, a že tudíž Eurocontrol při výkonu této činnosti byla podnikem ve smyslu článku 82 ES, zamítl druhý žalobní důvod uplatněný navrhovatelkou na podporu její žaloby, vycházející ze zjevně nesprávného posouzení, kterého se Komise dopustila, pokud jde o existenci porušení článku 82 ES.

85 Z výše uvedených důvodů však vyplývá, že jelikož Eurocontrol při výkonu své spolupráce s vnitrostátními orgány nebyla podnikem ve smyslu článku 82 ES, není tento článek na uvedenou činnost použitelný. Pět důvodů vznesených společností Selex kritizujících odůvodnění napadeného rozsudku a týkajících se údajného porušení článku 82 ES tudíž musí být zamítnuto jako bezpředmětných.

2. K důvodům týkajícím se použitelnosti článku 82 na činnost technické normalizace

86 Co se týče činnosti technické normalizace vykonávané organizací Eurocontrol, vznáší Selex na podporu svého kasačního opravného prostředku čtyři důvody vycházejí ze zkreslení obsahu sporného rozhodnutí, přijetí pojmu „hospodářská činnost" neslučitelného s pojmem vytvořeným judikaturou Společenství, nesprávného použití judikatury Společenství v oblasti sociálních dávek, jakož i porušení povinnosti uvést dostatečné odůvodnění. Jelikož má Komise za to, že rozdělení provedené napadeným rozsudkem mezi činností přijímání technických norem, která spadá do úkolu řízení vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti, a činností spočívající v přípravě a vypracování těchto norem, která do tohoto úkolu nespadá, je nesprávné a požaduje v této souvislosti nahrazení odůvodnění a ve zbývající části navrhuje zamítnutí důvodů kasačního opravného prostředku.

87 Je třeba konstatovat, že případná existence takového nesprávného posouzení by činila bezpředmětným samotný předpoklad, na kterém jsou založeny některé úvahy napadeného rozsudku, uvedené v rámci důvodu vycházejícího z přijetí pojmu „hospodářská činnost" neslučitelného s pojmem vytvořeným judikaturou Společenství. V takovém případě by uvedené úvahy postrádaly jakékoli opodstatnění, a dotyčný důvod by tak byl bezpředmětný.

88 Za těchto podmínek, jak je uvedeno v bodě 68 tohoto rozsudku, nemůže Soud o uvedeném důvodu rozhodnout, aniž by zohlednil případnou chybnou povahu odůvodnění, podle kterého měl Soud v podstatě za to, že na rozdíl od činnosti přijímání technických norem, je činnost přípravy a vypracování takových norem oddělitelná od úkolu řízení vzdušného prostoru provozu a rozvoje letové bezpečnosti, takže může být kvalifikována jako hospodářská činnost.

89 V tomto ohledu Soud, aby provedl kritizované rozdělení, nejprve v bodě 59 napadeného rozsudku uvedl, že přijetí, radou organizace Eurocontrol, norem stanovených výkonným orgánem této organizace spadá do legislativní oblasti, jelikož se uvedená

rada skládá z ředitelů správních orgánů pro civilní letectví každého smluvního členského státu pověřených jejich příslušnými státy přijímáním technických specifikací, které budou závazné ve všech těchto státech. Podle odůvodnění napadeného rozsudku tato činnost přímo spadá do výkonu výsad veřejné moci ze strany těchto států, takže se role organizace Eurocontrol podobá roli ministerstva, které na vnitrostátní úrovni připravuje legislativní nebo regulatorní opatření, která jsou následně přijímána vládou. Jde tedy o činnost spadající do veřejnoprávních úkolů organizace Eurocontrol.

90 Soud poté v bodě 60 napadeného rozsudku uvedl, že činnost přípravy a vypracování technických norem organizace Eurocontrol může být naproti tomu oddělená od úkolu řízení vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti. Na podporu tohoto posouzení měl za to, že argumenty dovolávané Komisí za účelem prokázání, že činnost organizace Eurocontrol v oblasti normalizace souvisí s úkolem veřejné služby této organizace, ve skutečnosti pouze odkazují na přijímání těchto norem, a nikoliv na jejich vypracování, přičemž nezbytnost přijetí mezinárodních norem nutně neznamená, že entita, která vypracuje tyto normy, musí být také entitou, která je přijme.

91 Je však třeba poznamenat, že čl. 2 odst. 1 písm. f) úmluvy o bezpečnosti letového provozu stanoví, že Eurocontrol je pověřena vyvinout, přijmout a revidovat společné standardy, specifikace a praktiky pro systémy a služby uspořádání letového provozu. Je tudíž třeba konstatovat, že smluvní státy svěřily organizaci Eurocontrol jak přípravu a vypracování norem, tak i jejich přijetí, aniž by tyto funkce oddělovaly.

92 Mimoto se příprava a vypracování technických norem přímo podílejí na uskutečnění cíle organizace Eurocontrol, uvedeného v článku 1 úmluvy o bezpečnosti letového provozu a připomenutého v bodě 73 tohoto rozsudku, kterým je dosažení harmonizace a integrace v zájmu vytvoření jednotného evropského systému uspořádání letového provozu. Jsou inherentní úkolu technické normalizace svěřenému smluvními stranami organizace Eurocontrol v rámci spolupráce mezi státy mající za cíl zachování a rozvoj bezpečnosti letového provozu, které představují výsady veřejné moci.

93 Z toho vyplývá, že napadený rozsudek je stižen nesprávným právním posouzením v rozsahu, v němž tvrdí, že činnost přípravy a vypracování technických norem organizací Eurocontrol může být oddělená od úkolu řízení vzdušného prostoru a rozvoje letové bezpečnosti. Toto právní pochybení však nemá vliv na závěr Soudu založený na jiných důvodech, podle kterého se Komise nedopustila zjevně nesprávného právního posouzení, když měla za to, že činnosti organizace Eurocontrol v oblasti technické normalizace nejsou hospodářskými činnostmi, a že se na tyto činnosti tedy nevztahují pravidla Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže. Je tedy třeba znovu konstatovat, že nesprávné právní posouzení, ke kterému došlo v odůvodnění napadeného rozsudku, nezpůsobuje jeho neplatnost.

a) K důvodu vycházejícímu z přijetí pojmu „hospodářská činnost“ neslučitelného s pojmem vytvořeným judikaturou Společenství

94 Na podporu tohoto důvodu Selex tvrdí, že posouzení Soudu, podle kterého neprokázala existenci trhu pro služby technické normalizace, nemá souvislost s posouzením hospodářské povahy této činnosti a není přesné, jelikož jí navrhovaná definice relevantního trhu byla Komisí přijata ve sporném rozhodnutí. Selex tvrdí, že na rozdíl od posouzení Soudu, Eurocontrol státům skutečně nabízí autonomní službu spočívající ve vypracování technických norem. Každopádně okolnost, že dotčená aktivita nevede k nabídce výrobků nebo služeb na daném trhu, údajně není relevantní s ohledem na judikaturu a praxi Komise. Podle navrhovatelky je rozhodující, že tato činnost může být samotnou svojí podstatou a objektivně kvalifikována jako hospodářská činnost.

95 Krom toho odůvodnění použité v bodě 61 napadeného rozsudku, ve kterém Soud vyloučil hospodářskou povahu činnosti vypracování norem z důvodu, že tyto normy jsou následně přijaty radou organizace Eurocontrol, by bylo v rozporu s odůvodněním uvedeným v bodech 59 a 60 tohoto rozsudku, ve kterých Soud rozlišoval mezi vypracováním technických norem a jejich přijetím.

96 V tomto ohledu je třeba uvést, že z důvodů zastávaných v bodech 91 a 92 tohoto rozsudku vyplývá, že činnost technické normalizace organizace Eurocontrol se ve svém celku pojí s výkonem výsad veřejné moci, a tudíž nemá hospodářskou povahu.

97 Z toho vyplývá, že tento důvod, kterým Selex kritizuje odůvodnění napadeného rozsudku, které Soud vedlo k závěru, že navrhovatelka neprokázala, že činnost technické normalizace spočívá v nabídce výrobků a služeb na daném trhu, je bezpředmětný.

b) K důvodu vycházejícímu ze zkreslení obsahu sporného rozhodnutí

98 V rámci tohoto důvodu Selex uvádí, že Soud tím, že v bodech 15 a 48 napadeného rozsudku tvrdí, že sporné rozhodnutí spočívá na dvojím konstatování toho, že Eurocontrol není podnikem a že každopádně zpochybněná jednání nejsou v rozporu s článkem 82 ES, zkreslil obsah uvedeného rozhodnutí, které je založeno výlučně na posouzení hospodářské povahy dotyčné činnosti a neuvádí žádné posouzení, pokud jde o existenci zneužití dominantního postavení. Soud údajně ve skutečnosti převzal stylistickou formulaci použitou Komisí, aniž by zkoumal, zda k ní bylo připojeno byť minimální odůvodnění, a následně odůvodnění, které Komise skutečně podala, nahradil vlastním odůvodněním.

99 V tomto ohledu stačí konstatovat, že tento důvod je irelevantní, protože Soud zamítl žalobu z důvodu, že pravidla Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže nejsou použitelná na činnost technické normalizace organizace Eurocontrol, a tudíž nezkoumal druhý žalobní důvod uplatněný navrhovatelkou, vycházející ze zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o existenci porušení článku 82 ES ze strany organizace Eurocontrol.

100 Tento důvod je tudíž třeba zamítnout.

c) K důvodu vycházejícímu z nesprávného použití judikatury Společenství v oblasti sociálních dávek

101 Selex v rámci tohoto důvodu tvrdí, že Soud neprávem zamítl její argumentaci, podle které úvahy ve výše uvedeném rozsudku FENIN v. Komise nemohly být použity na projednávanou věc, ve které žádný prvek solidarity necharakterizuje dotčenou činnost. Podle navrhovatelky však z judikatury vyplývá, že tento prvek je v závislosti na svém významu rozhodující pro potvrzení nebo popření toho, že dotyčná činnost je činností podniku.

102 Jednak však nebylo nesprávným právním posouzením, když Soud v bodě 65 napadeného rozsudku s odkazem na výše uvedený rozsudek FENIN v. Komise uvedl, že pro účely posouzení, zda činnost má, nebo nemá hospodářskou povahu, není třeba oddělovat činnost spočívající v koupi výrobku od následného použití zakoupeného výrobku, a že hospodářská, nebo nehospodářská povaha následného použití výrobku nezbytně určuje povahu kupní činnosti (viz rozsudek ze dne 11. července 2006, FENIN v. Komise, C-205/03 P, Sb. rozh. s. I-6295, bod 26). Soud z toho oprávněně v dané věci vyvodil důsledek, že nehospodářská povaha činnosti technické normalizace znamená nehospodářskou povahu získávání prototypů v rámci uvedené normalizace.

103 Zároveň napadený rozsudek rovněž právem odmítl argument navrhovatelky, podle kterého nejsou tyto úvahy použitelné na projednávanou věc. Tytéž úvahy totiž zjevně mohou být použity na jiné činnosti nežli činnosti, které mají sociální povahu nebo jsou založeny na solidaritě, jelikož tyto prvky nepředstavují podmínku nehospodářské povahy činnosti, nýbrž pouze údaje, které je případně třeba vzít v úvahu pro kvalifikaci činnosti podle judikatury připomenuté v bodech 69 a 70 tohoto rozsudku.

104 Z toho vyplývá, že tento důvod musí být zamítnut.

d) K důvodu vycházejícímu z porušení povinnosti uvést dostatečné odůvodnění

105 Selex vytýká, že napadený rozsudek není v bodech 59 až 62 dostatečně odůvodněn, co se týče určení trhu normalizace. Selex uvádí, že ačkoli existovala jí navrhovaná definice relevantního trhu, která nebyla Komisí ve sporném rozhodnutí zpochybněna, Soud se od této definice odchýlil, aniž by poskytl argumenty na podporu jeho odlišného posouzení a aniž by se vyjádřil k technickým a právním skutečnostem uvedeným účastníky řízení.

106 V tomto ohledu je třeba uvést, že na rozdíl od toho, co tvrdí Selex, se Komise ve sporném rozhodnutí nijak nevyslovila k definici relevantního trhu, nýbrž měla za to, jak poté rovněž tvrdila před Soudem, že činnost technické normalizace nemá hospodářskou povahu. Soud došel k témuž závěru a v bodech 59 až 62 napadeného rozsudku uvedl důvody, které jej vedly k závěru, že navrhovatelka neprokázala, že činnost technické normalizace spočívá v nabídce výrobků a služeb na daném trhu.

107 Soud takto, aniž by bylo nezbytné zohlednit veškeré technické poznatky a argumenty předložené účastníky řízení, opatřil svůj závěr dostatečným odůvodněním, umožňujícím účastníkům řízení seznámit se z důvody a Soudnímu dvoru provést svůj přezkum. Proto musí být tento důvod zamítnut.

3. K důvodům týkajícím se použitelnosti článku 82 ES na činnost výzkumu a vývoje

108 Co se týče činnosti výzkumu a vývoje prováděné organizací Eurocontrol, předkládá Selex na podporu svého kasačního opravného prostředku tři důvody vycházející ze zkreslení obsahu sporného rozhodnutí, přijetí pojmu „hospodářská činnost“ neslučitelného s pojmem vytvořeným judikaturou Společenství a zkreslení důkazů předložených navrhovatelkou týkajících se hospodářské povahy spravování režimu práv duševního vlastnictví.

a) K důvodu vycházejícímu ze zkreslení obsahu sporného rozhodnutí

109 Selex v rámci tohoto důvodu tvrdí, že napadený rozsudek obsahuje zjevné zkreslení obsahu sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž je uvedeno, že tvrzení, podle kterého Komise nezpochybnila hospodářskou povahu činnosti získávání prototypů a správy práv duševního vlastnictví, nemá v uvedeném rozhodnutí žádnou oporu, zatímco pouhé čtení tohoto rozhodnutí ukazuje, že Komise tento bod nikdy nezpochybnila, nýbrž zpochybnila pouze existenci zneužití dominantního postavení. Soud tak údajně spornému rozhodnutí dodal obsah, který mu nenáleží a odůvodnění uvedeného rozhodnutí nahradil vlastním odůvodněním.

110 V tomto ohledu stačí konstatovat, že tento důvod je neopodstatněný, jelikož Komise v bodech 28 a 29 sporného rozhodnutí výslovně uvedla, že se domnívá, že činnosti organizace Eurocontrol, které jsou předmětem stížnosti, nemají hospodářskou povahu. Toto posouzení vyplývá rovněž z bodu 32 sporného rozhodnutí týkajícího se správy práv duševního vlastnictví.

111 Za předpokladu, že se tento důvod ve skutečnosti týká nedostatku odůvodnění sporného rozhodnutí, jak poznamenává Komise, je tento důvod nepřípustný, protože byl poprvé vznesen ve fázi kasačního opravného prostředku.

112 Tento důvod je tedy třeba zamítnout.

b) K důvodu vycházejícímu z přijetí pojmu „hospodářská činnost“ neslučitelného s pojmem vytvořeným judikaturou Společenství

113 V rámci tohoto důvodu Selex nejprve kritizuje tvrzení obsažená v bodě 76 napadeného rozsudku, podle kterých získávání prototypů je vedlejší činností ve vztahu k jejich vývoji prováděnému třetími osobami. Selex zdůrazňuje, že dotčená činnost je skutečně činností získávání prototypů, která předchází definici technických specifikací, a že je tedy nepodstatné, že vývoj prototypů je prováděn třetími osobami.

114 V tomto ohledu je třeba konstatovat že Soud o tom, že se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když měla za to, že činnost výzkumu a vývoje financovaná organizací Eurocontrol nepředstavuje hospodářskou činnost a že se na ni neuplatní pravidla hospodářské soutěže, nerozhodl na základě tohoto posledně uvedeného důvodu. Z bodu 75 napadeného rozsudku totiž vyplývá, že Soud měl za to, že získávání prototypů v rámci této činnosti a správa souvisejících práv duševního vlastnictví této činnosti nepropůjčují hospodářskou povahu, jelikož uvedené získávání v sobě nezahrnuje nabízení zboží nebo služeb na daném trhu. Taková analýza je mimoto z důvodů uvedených v bodě 102 tohoto rozsudku prosta nesprávného právního posouzení.

115 Dále Selex napadenému rozsudku vytýká, že v bodě 77 uvedl, že nabytí práv duševního vlastnictví není určeno k jejich obchodnímu využití a že licence byly poskytnuty bezplatně. Tato zjištění, jsou-li přesná, by byla neslučitelná s judikaturou, podle které skutečnost, že entita nesleduje ziskový cíl, není poznatkem relevantním pro její kvalifikaci jakožto podniku, či nikoli.

116 Na rozdíl od toho, co je takto tvrzeno, z judikatury vyplývá, že neexistence ziskového cíle je relevantním kritériem pro posouzení, zda určitá činnost má, či nemá hospodářskou povahu, není však kritériem dostačujícím (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 16. listopadu 1995, Fédération française des sociétés d'assurance a další, C-244/94, Recueil, s. I-4013, bod 21; ze dne 21. září 1999, Albany, C-67/96, Recueil, s. I-5751, bod 85, jakož i ze dne 23. března 2006, Enirisorse, C-237/04, Sb. rozh. s. I-2843, bod 31).

117 Soud se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když po připomenutí, že v rámci přezkumu hospodářské povahy činnosti je kritérium neexistence odměny pouze jedním z dalších ukazatelů a nemůže samo o sobě vyloučit hospodářskou povahu této činnosti, zohlednil skutečnost, že Eurocontrol poskytovala bezplatně licence k prototypům, jako ukazatel nehospodářské povahy činnosti správy práv duševního vlastnictví, který se řadí k ostatním ukazatelům.

118 Konečně je podle Selex s judikaturou neslučitelné tvrzení obsažené v bodě 77 napadeného rozsudku, podle kterého je správa práv duševního vlastnictví vedlejší činností ve vztahu k podpoře technického vývoje, která spadá do rámce cíle poslání organizace Eurocontrol uskutečňovaného v obecném zájmu a není uskutečňována ve vlastním zájmu organizace, který by byl oddělitelný od uvedeného cíle, což vylučuje hospodářskou povahu činnosti. Selex uvádí jednak s odkazem na výše uvedený rozsudek Enirisorse, že již bylo rozhodnuto, že úkol vývoje nových technologií může mít hospodářskou povahu, a jednak s odkazem na tento rozsudek a na rozsudek ze dne 25. října 2001, Ambulanz Glöckner (C-475/99, Recueil, s. I-8089, bod 21), že okolnost, že subjekt má povinnosti veřejné služby, nemůže bránit tomu, aby dotčená činnost byla považována za hospodářskou činnost.

119 V tomto bodě je třeba poznamenat, že kritizované odůvodnění napadeného rozsudku nijak nevylučuje to, že by činnost technologického vývoje mohla mít hospodářskou povahu ani že by entita, která má povinnosti veřejné služby mohla vykonávat činnost mající tuto povahu. Soud pouze posoudil skutečnosti vlastní projednávané věci a vyvodil, aniž by se dopustil nesprávného právního posouzení nebo rozhodl proti uvedené judikatuře, z bezplatné povahy činnosti správy práv duševního vlastnictví a z cíle obecného zájmu výlučně sledovaného při plnění úkolu organizace Eurocontrol,

do kterého tato činnost patří jako vedlejší činnost ve vztahu k podpoře technického vývoje, že uvedená činnost nemá hospodářskou povahu.

120 Jelikož žádný z předložených argumentů není opodstatněný, je třeba i tento důvod zamítnout.

c) K důvodu vycházejícímu ze zkreslení důkazů předložených navrhovatelkou týkajících se hospodářské povahy spravování režimu práv duševního vlastnictví

121 V rámci tohoto důvodu Selex Soudu vytýká, že v bodě 79 napadeného rozsudku zkreslil její slova pronesená na jednání, pokud jde o odměny organizace Eurocontrol tím, že tvrdil, že se tato slova opírají o interní dokument organizace Eurocontrol ze dne 23. dubna 1997 nazvaný „ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy" (Práva duševního vlastnictví a průmyslová politika v rámci systému ARTAS), a mají prokázat, že Eurocontrol za správu licencí pobírala odměnu. Ve skutečnosti údajně uvedený dokument ve své žalobě uvedla pouze pro zdůraznění rozličnosti úloh zastávaných organizací Eurocontrol a existujícího rozporu mezi systémem správy práv duševního vlastnictví, který Eurocontrol vyvinula, a obsahem uvedeného dokumentu. Naproti tomu na jednání údajně poukázala na poslední veřejnou verzi tohoto dokumentu, nazvanou „ARTAS Industrial Policy" (Průmyslová politika v rámci systému ARTAS), pouze proto, aby zdůraznila, že se hospodářská povaha dotčené činnosti stala zjevnou. Soud tak údajně žalobě dodal obsah, který neměla.

122 V tomto ohledu stačí poznamenat, že i když Soud rozuměl tomu, že tvrzení navrhovatelky, podle kterého licence poskytnuté organizaci Eurocontrol nejsou bezplatné, bylo založeno na dokumentu uvedeném v žalobě, a nikoli na dokumentu poprvé zmíněném na jednání, tato skutečnost nijak nezpochybňuje posouzení, které učinil o bezplatné povaze uvedených licencí ani, v konečném důsledku, závěr, k němuž došel na základě svého přezkumu všech skutečností týkajících se činnosti výzkumu a vývoje.

123 Tento důvod tudíž musí být zamítnut.

124 V důsledku všech výše uvedených úvah je kasační opravný prostředek třeba zamítnout.

V – K nákladům řízení

125 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 tohoto řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Selex neměla v rámci svého kasačního opravného prostředku úspěch, ponese posledně uvedená vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Komisí.

126 Podle čl. 69 odst. 3 prvního pododstavce téhož jednacího řádu, jenž se rovněž použije na řízení o kasačním opravném prostředku, může Soudní dvůr nicméně rozdělit náklady nebo rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. Soudní dvůr v projednávané věci rozhodl, že Selex nahradí polovinu nákladů řízení vynaložených organizací Eurocontrol, a Eurocontrol tedy ponese polovinu vlastních nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) SELEX Sistemi Integrati SpA ponese vlastní náklady řízení, nahradí náklady řízení vynaložené Komisí Evropských společenství a polovinu nákladů řízení vynaložených Evropskou organizací pro bezpečnost letového provozu (Eurocontrol).

3) Evropská organizace pro bezpečnost letového provozu ponese polovinu nákladů řízení, které vynaložila.

Podpisy.